

1107/2003. (XI. 5.) Korm. határozat

a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló programról (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése)

A Kormány a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése (a továbbiakban: VTT) programjának I. ütemére a következő határozatot hozza:

1. a program keretében 2004-2007 között a következők valósuljanak meg:

a) a nagyvízi meder vízszállító képességét szolgáló beavatkozások a Tisza Tivadar környéki, valamint a Szolnok-déli országhatár közötti szakaszán, összekapcsolva a folyó hullámterének természetvédelmi rekonstrukciójával;

b) a Tisza mentén az ártér reaktiválását szabályozott vízkivezetéssel biztosító Cigánd-Tiszakarádi, Szamos-Kraszna közti, Nagykunsági, Hanyi-Tiszasülyi, Tiszaroffi árapasztó tározók, valamint a Nagykőrüi tározó I. üteme, a rendszeres tározást lehetővé tévő feltételek kialakításával, a belső vízkormányzást és a víz továbbvezetését szolgáló létesítményekkel, beleértve a Jászsági főcsatornához és az előkészítés alatt lévő Jászsági többcélú vízgazdálkodási rendszerhez való kapcsolódásokat;

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter
az érintett miniszterek bevonásával

Határidő: 2007. december 31.

2. a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését szolgáló programmal érintett térség terület- és vidékfejlesztési koncepciójának az *1. számú melléklet* szerinti alapelvei alapján elrendeli

a) a Tisza-térség integrált terület- és vidékfejlesztési koncepciójáról és programjáról szóló előterjesztés benyújtását;

Felelős: Juhász Endre tárca nélküli miniszter
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
gazdasági és közlekedési miniszter

Határidő: 2004. március 31. (a koncepcióra)
2004. szeptember 30. (a programra)

b) a Tisza-térség területrendezési tanulmánytervének az integrált terület és vidékfejlesztési koncepcióval összhangban történő elkészítését, és felkéri az érintett helyi önkormányzatokat, hogy a tanulmánytervben foglaltakat a megyei területrendezési tervekben és a településrendezési tervekben érvényesítsék;

Felelős: Juhász Endre tárca nélküli miniszter
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
belügyminiszter
gazdasági és közlekedési miniszter
nemzeti kulturális örökség minisztere

Határidő: 2004. december 31.

c) az érintett helyi önkormányzatok számára a 2005. évben forrás biztosítását a terület- és településrendezési terveiknek a VTT I. üteme miatt szükséges átdolgozásához, a VTT-re rendelkezésre álló költségvetési forrás terhére;

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter

Juhász Endre tárca nélküli miniszter
belügyminiszter

Határidő: 2005. március 31.

3. a VTT I. üteme során az ártér reaktiválását szabályozott vízkivezetéssel biztosító műszaki beavatkozások hazai forrásainak kiegészítése és a tájhasználatváltással összefüggő vidékfejlesztési programok támogatása a következők szerint történjék:

a) a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Programja (KIOP) keretében átcsoportosítható forrásokat az ártér reaktiválását szabályozott vízkivezetéssel biztosító műszaki beavatkozások hazai forrásainak kiegészítésére kell felhasználni;

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter
gazdasági és közlekedési miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: folyamatos

b) a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Programja (AVOP) és a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) a VTT-hez kapcsolódó, a *2. számú mellékletben* részletezett vidékfejlesztési célokat szolgáló támogatási rendszerek esetében a VTT által érintett térségekből érkező mezőgazdasági (különösen az öntözést és a vízhiány pótlását szolgáló), élelmiszer-feldolgozási, valamint vidékfejlesztési (agrár-környezetgazdálkodási) pályázatok kapjanak prioritást;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: folyamatosan (a programok megvalósításához kapcsolódva)

c) a vidékfejlesztési támogatások megszerzése és hatékony felhasználása érdekében a felelős tárcánál hozzanak megfelelő intézkedéseket, és biztosítsanak forrásokat a tájékoztatási, felvilágosítási tevékenységek és a projekt (pályázat) írás elősegítésére;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: folyamatos

d) a VTT I. ütemének keretében megvalósuló árapasztó tározók területei, az azokhoz kapcsolódó öblözetek és a nagyvízi szabályozás rehabilitációjával érintett hullámtéri területek kerüljenek be a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) kedvezőtlen adottságú területek (LFA) kategóriájába;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Határidő: az NVT tervezéséhez igazodva

e) a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) agrár-környezetgazdálkodási támogatási fejezetéhez kapcsolódva a hullámterek, az árapasztó tározók és a kapcsolódó öblözetek területére kerüljenek kidolgozásra zonális programok és a 2004. év során az NVT módosításaként a 2005. évi bevezetés érdekében kerüljenek elfogadtatásra az EU Bizottsággal;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: 2004. március 31. (zonális programok kidolgozására)
2004. december 31. (az NVT módosításának elfogadtatására)

f) a VTT keretében az Európai Unió következő tervezési időszakához (2007-2013) igazodva az integrált vízgazdálkodást, terület- és vidékfejlesztést szolgáló, nemzeti forrásból, valamint különböző EU-s alapok társfinanszírozásával megvalósuló egyedi programot kell kidolgozni;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter
az érintett miniszterek bevonásával

Határidő: 2005. december 31.

4. felhívja a felelős tárcákat, valamint felkéri az érintett területfejlesztési tanácsokat, hogy a VTT-hez kapcsolódó területfejlesztési és foglalkoztatási feladatok, gazdasági és infrastrukturális fejlesztések finanszírozása érdekében a közvetve vagy közvetlenül területfejlesztési célokat szolgáló előirányzatok pályázati rendszerei kezeljék prioritásként a VTT-vel érintett településektől, illetve a pályázatra jogosultaktól beérkező pályázatokat;

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter
gazdasági és közlekedési miniszter
belügyminiszter
egészségügyi, szociális és családügyi miniszter
foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter

Határidő: a területfejlesztési célokat szolgáló előirányzatok pályázati rendszere szerint

5. elrendeli a VTT által érintett térségre - az indokolt infrastrukturális, környezet- és természetvédelmi, gazdaságfejlesztési és humán fejlesztésekre - integrált forráskezelő rendszer kidolgozását;

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter
gazdasági és közlekedési miniszter
belügyminiszter

Határidő: 2004. március 31.

6. elfogadja az árapasztó tározókhoz szükséges területek biztosításának alapelveit (*3. számú melléklet*), és elrendeli az érintett tulajdonosok részére ajánlott megoldások rendszeréről előterjesztés benyújtását;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter

Határidő: 2003. november 30.

7. elrendeli a VTT-hez kapcsolódó integrált víz- és tájgazdálkodás szervezeti és működtetési rendjének, intézményi és finanszírozási keretének kidolgozását;

Felelős: földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
környezetvédelmi és vízügyi miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: 2004. november 30.

8. elrendeli a VTT I. ütemének időarányos végrehajtásáról közbenső jelentés elkészítését és a program II. ütemére vonatkozó feladatmeghatározásról szóló előterjesztés benyújtását.

Felelős: környezetvédelmi és vízügyi miniszter
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter
Juhász Endre tárca nélküli miniszter

Határidő: 2005. június 30.

1. számú melléklet a 1107/2003. (XI. 5.) Korm. határozathoz

A VTT-vel érintett térség terület- és vidékfejlesztési koncepciójának alapelvei

1. A koncepciónak, illetve a térségi fejlődésnek a társadalmi, a gazdasági és a táji rendszerek illeszkedésén és együttműködésén kell alapulnia.

2. A fejlesztések célja az ártér fokozatos reaktiválása, amely az ártéri ökológiai és vízrendszer-rehabilitálását jelenti egy, a táji adottságokra épülő tájgazdálkodási rendszer kiépítésével, amely magába foglalja az egészséges, mozaikos tájszerkezet helyreállítását és fenntartását.

3. A jövőben a táj- és vízhasználatnak egyaránt szolgálnia kell az éghajlatváltozásból, az ár- és belvízvédelemből, a vízháztartás kedvezővé alakításából származó stratégiai jelentőségű funkciók és feladatok ellátását, valamint a társadalmi-gazdasági degradációnak fenntartható fejlődéssé fordítását.

4. A szükséges táj- és vízhasználatváltás alapja a VTT által biztosított szabályozott vízkivezetési lehetőség.

5. Az árvízvédelmi célból elfogadott szabályozott vízkivezetést, ártér-reaktiválást úgy kell megvalósítani, hogy a víz továbbvezetésével, szétosztásával csökkenjen az árapasztó tározás okozta kár és a lehető legnagyobb mértékben biztosított legyen az ártér alkalmas területeinek gravitációs vízellátása az ökológiai és tájgazdálkodási rendszerek számára.

6. Az ökológiai rendszerek között stratégiai jelentőségük alapján meg kell valósítani a természetes erdők helyreállítását, ökológiai szerepüknek megfelelő fenntartását, területük olyan arányra növelését, amely már lehetővé teszi az ártéri élőrendszer egészséges működését.

7. A tájgazdálkodási rendszert a táji rendszerek működési sajátosságai szerint kell kialakítani, a táj térszintjei és a rehabilitálandó vízrendszerek által meghatározott élőhelyek potenciális haszonvételei, ezek piaci lehetőségei, a helyi társadalom képességei és szándékai, valamint az országos érdekű stratégiai jelentőségű funkciókat elismerő kifizetési rendszer alapján. A tájgazdálkodás-váltást a kellő óvatosság és fokozatosság elve alapján árapasztó, illetve tájgazdálkodási mintaterületeken kell elkezdeni, a helyi társadalom közreműködésével.

8. A táji alkalmasság szerint meghatározott agrárgazdálkodási váltásnak az ártér magasabban fekvő, kedvezőbb agráradottságú területein a piaci követelmények mellett elsősorban a termelés helyi társadalmat és környezetet érintő károkozásának megszüntetését kell jelentenie.

9. A térségi fejlődés egyéb ágazatai az eddigiekhez hasonlóan a népességmegtartást, a jövedelemszerzés lehetőségét és az életminőség javulását kell szolgálják, ezen belül kiemelt jelentősége van a tájhasználatváltás mellett a népesség összetételét is figyelembe vevő oktatási, képzési integrációs és szociális programoknak, valamint a tájgazdálkodáson alapuló termékfeldolgozási, szolgáltatási és turisztikai fejlesztéseknek.

10. A víz jelenléte és az ártér sajátos helyzete következtében kiemelt figyelmet kell fordítani a vízminőség-védelemre, talajvédelemre, szennyvíz- és hulladékártalmatlanításra, beleértve a vízgyűjtőn történő nemzetközi együttműködést is.

2. számú melléklet az 1107/2003. (XI. 5.) Korm. határozathoz

Vidékfejlesztési célokat szolgáló támogatási rendszerek alkalmazási lehetőségei a VTT megvalósításának támogatásához

1. Nemzeti Vidékfejlesztési Terv

Az FVM Nemzeti Vidékfejlesztési Terve (NVT) tartalmazza a 2004 és 2006 közötti mindazon intézkedéseket, amelyek segíthetik a VTT-vel érintett területek harmonikus fejlesztését, a térségek népességmegtartó képességét. Az NVT intézkedések célprogramjainak pénzügyi táblázatai tartalmazzák a tervezett EU forrásokat, a hazai társfinanszírozást, valamint a támogatás intenzitását. Az NVT keretében tervezett intézkedések közül a következők biztosíthatnak jelentős hozzájárulást a VTT megvalósításához:

- agrár-környezetgazdálkodás;
- kedvezőtlen adottságú vagy környezetvédelmi korlátozás alá eső területek kezelése;
- mezőgazdasági területek erdősítése.

2. A Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) Agrár- és Vidékfejlesztés Operatív Programja (AVOP)

Az operatív program keretében a versenyképes alapanyag-termelés megalapozása a mezőgazdaságban prioritáson

belül az erdőgazdálkodás korszerűsítése intézkedéssel a nem mezőgazdasági területek erdősítése támogatható.

A vidéki térségek fejlesztése prioritáson belül tervezett beruházási jellegű fejlesztési lehetőségek is jelentős hozzájárulást jelenthetnek a VTT végrehajtásához:

- mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztési intézkedésen belül a mezőgazdasági vízkészlet-gazdálkodási fejezet, melynek tervezett támogatásai a következők:

= öntözőrendszerek fejlesztésére irányuló kollektív beruházások,

= öntözővíz-szolgáltató (vízbeszerzés, -ellátás, -tározás, -szállítás, -szétosztás, kormányzás) létesítmények építése, bővítése, korszerűsítése,

= vízkárelhárítás létesítményeinek kollektív beruházásai,

= belvízkárok megelőzése, csökkentése, a mezőgazdasági termelés biztonsága és a vizek és vizes élőhelyek jó ökológiai állapotának elérése és megőrzése érdekében mezőgazdasági célú vizek és vízellétesítmények létrehozása, fejlesztése, felújítása;

- a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése intézkedés lehetővé teszi az agrártevékenységek diverzifikációjának, a tájspecifikus, minőségi mezőgazdasági termékek előállításának, feldolgozásának támogatását.

3. Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközök (HOPE)

A VTT által biztosított állandó vízpótlási lehetőség kedvezni fog a vízgyűjtőn lévő tógazdaságok vízhiány miatti instabil üzemeltetésének biztonságossá tételében, és lehetővé teszi a többlet vízbázisra alapozott új tógazdaságok építését, melynek támogatására az EU HOPE alapjából lesz lehetőség.

3. számú melléklet az 1107/2003. (XI. 5.) Korm. határozathoz

A szükséges területek biztosításának alapelvei a VTT I. ütem árapasztó tározóihoz

1.1. Ha a földtulajdonosok vállalják, hogy a tározó kialakítását követően, az alkalmazható gazdálkodási rendszert betartva - meghatározott támogatás mellett - művelik a területet, annak hasznosítására elsődlegesen ők jogosultak.

1.2. Ha a földtulajdonosok nem szándékoznak élni az előzőekben vázolt lehetőséggel, részükre a Nemzeti Földalap (NFA) mindenkor piaci árakon vásárlási, illetve cserelehetőséget ajánl több helyszín megjelölésével.

1.3. Amennyiben az érintettek ezzel a lehetőséggel sem kívánnak élni, akkor lehet kisajátítást alkalmazni; az így kisajátított földek hasznosításáról az NFA gondoskodik.

1.4. A tározó létesítményeinek és műtárgyainak megvalósításához szükséges területeket (amennyiben azok nem az állami tulajdonú földekre épülnének), az NFA vásárlással vagy cserével szerezze meg és csak végső esetben kerüljön sor a területek építési célú kisajátítására.

2. A földtulajdonosokat egyszeri kompenzáció illeti meg, amelynek fedeznie kell a területnek az árvíz visszatartására szolgáló rendelkezésre állása, a hasznosítás részleges korlátozása miatt a földtulajdon értékében előálló értékcsökkenést.

3. A földtulajdonosokat - kárenyhítési kötelezettségük mellett - az árapasztó tározónak árvíz-szabályozási célból történő igénybevételel okozott kárért teljes kártalanítás illeti meg.

4. Az állandó vízborítású területek kijelölésénél az öblözetek komplex öntözési és belvízi elvezetési feladatainak meghatározására fokozott figyelmet kell fordítani.